

Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (pirmā palāta)

2014. gada 3. aprīlī *

Patērētāju tiesību aizsardzība — Direktīva 93/13/EEK — Ar banku noslēgts hipotekārā aizdevuma līgums — Noteikums, kurā ir paredzēta ekskluzīva šķīrējtiesas kompetence — Informācija, kuru banka sniegusi par tiesvedību šķīrējtiesā līguma noslēgšanas brīdī — Negodīgi noteikumi — Vērtēšanas kritēriji

Lietā C-342/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Szombathelyi Törvényszék* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 16. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 24. jūnijā, tiesvedībā

Katalin Sebestyén

pret

Zsolt Csaba Kővári,

OTP Bank,

OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt,

Raiffeisen Bank Zrt.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits, S. Rodins [*S. Rodin*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam,

izdod šo rīkojumu.

* Tiesvedības valoda – ungāru.

Rīkojums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 3. panta 1. punktu Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvā 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *K. Sebestyén* un *Zsolt Csaba Kővári, OTP Bank, OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt* un *Raiffeisen Bank Zrt* saistībā ar viņas lūgumu atzīt par spēkā neesošām šķirējklauzulas, kas iekļautas līgumā, kurš noslēgts ar *Raiffeisen Bank Zrt* par hipotekārā aizdevuma piešķiršanu.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 preambulas divpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā [...] jo īpaši šī direktīva aptver tikai tos līguma noteikumus, par kuriem nav atsevišķas vienošanās; [...]”.
- 4 Šīs direktīvas 3. pantā ir noteikts:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot t[ā] saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

Tas, ka par zināmu noteikumu aspektiem vai par kādu īpašu noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, neizslēdz šī panta piemērošanu pārējam līgumam, ja vispārējais līguma novērtējums norāda, ka tas tomēr ir iepriekš noformulēts standartlīgums.

Ja pārdevējs vai piegādātājs norāda, ka par kādu standarta noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, pierādījuma pienākums šai sakarā ir viņam.

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”
- 5 Saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”
- 6 Direktīvas 93/13 5. pantā ir paredzēts:

“Līgumos, kuros visi vai atsevišķi patērētājam piedāvāti noteikumi ir rakstveidā, šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. Ja rodas šaubas par kāda noteikuma nozīmi, priekšroka dodama interpretācijai, kas ir vislabvēlīgākā patērētājam. [...]”

7 Minētās direktīvas 6. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums [ar] tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

8 Šīs direktīvas pielikumā ir uzskaitīti tās 3. panta 3. punktā minētie noteikumi. Šī pielikuma 1. punkta q) apakšpunkts ir formulēts šādi:

“Noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir šādas:

[..]

q) izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkākus citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, jo īpaši pieprasot patērētājam iesniegt sūdzības tikai šķīrējtiesā, uz ko neattiecas juridiskas normas [..].”

Ungārijas tiesības

9 1959. gada Likuma Nr. IV par Civillikumu (*Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény*) 209. pants redakcijā, kas piemērojama pamatlīdzī, ir formulēts šādi:

“1. Ar patērētāju noslēgtā līguma vispārīgie nosacījumi, kā arī noteikumi, kas nav atsevišķi apspriesti, ir negodīgi gadījumā, ja tie pretēji labticības un godīguma prasībām līdzēju tiesības un pienākumus, kas izriet no līguma, vienpusēji un nepamatoti noteic par sliktu šos noteikumus nesagatavojušajam līdzējam.

2. Lai konstatētu kāda līguma noteikuma negodīgumu, ir jāvērtē visi tie apstākļi, kas, pastāvēdami līguma noslēgšanas laikā, izraisīja tā noslēgšanu, kā arī nolīgta pakalpojuma raksturs un attiecīgā noteikuma saistība ar pārējiem līguma noteikumiem vai citiem līgumiem.

3. Īpašās tiesību normās var noteikt, kādi ar patērētājiem noslēgtu līgumu noteikumi ir pēc savas iedabas negodīgi vai uzskatāmi par negodīgiem, ja vien netiek pierādīts pretējais.

4. Par negodīgiem līguma noteikumiem noteiktais nav attiecināms nedz uz noteikumiem par līguma priekšmetu, nedz uz noteikumiem, kuri attiecas uz līdzsvarotību starp pakalpojuma nodrošināšanu un attiecīgo ieguvumu.

5. Par negodīgu nav uzskatāms līguma noteikums, ja tas ir paredzēts kādā tiesību normā vai formulēts atbilstoši tiesību normā noteiktajam.”

10 Saskaņā ar 1994. gada Likuma Nr. LXXI par šķīrējtiesu 3. panta 1. punktu strīdus drīzāk izšķir šķīrējtiesā, nevis tiesvedības ceļā tad, ja:

“a) vismaz viens no līdzējiem profesionālā kārtā veic komercdarbību un strīds ir saistīts ar šo darbību, un

b) puses var brīvi lemt par strīda priekšmetu, un

c) šķīrējtiesas process ir nolīgts šķīrējklauzulā.”

- 11 Minētā likuma 5. panta 1. punktā ir noteikts, ka šķīrējtiesas līgums ir vienošanās starp pusēm par to, ka tās nodod izšķiršanai šķīrējtiesā strīdus, kas ir radušies vai var rasties saistībā ar kādām konkrētām līgumiskām vai nelīgumiskām attiecībām.
- 12 1994. gada Likuma Nr. LXXI 8. panta 1. punktā ir noteikts, ka tiesai, kas izskata prasību lietā, kurā ir piemērojams šķīrējtiesas līgums, – izņemot šā likuma 54. pantā minētās prasības –, ir jānoraida prasība kā nepieņemama, nezaicinot lietas dalībniekus, vai jāizbeidz tiesvedība, ja to lūdz kāds no lietas dalībniekiem, ja vien tā neuzskata šķīrējtiesas līgumu par spēkā neesošu, neiedarbīgu vai neizpildāmu.
- 13 Saskaņā ar 1994. gada Likuma Nr. LXXI 54. pantu šķīrējtiesu nolēmumi nav pārsūdzami. Tomēr tiesai var lūgt šķīrējtiesas nolēmuma atcelšanu, balstoties uz šā likuma 55. pantā uzskaitītajiem pamatiem.
- 14 Valdības Dekrēta Nr. 18/1999 par to, kādi noteikumi patērētāju līgumos ir uzskatāmi par negodīgiem (*A fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5) Kormányrendelet*), 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka ar patērētājiem noslēgtajos aizdevuma līgumos negodīgi ir visi tie līguma noteikumi, ar kuriem:
- “[..]
- i) ir izslēgti vai ierobežoti patērētājam saskaņā ar likumu vai līdzēju vienošanos pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi, ja vien minētos tiesību aizsardzības līdzekļus neaizstāj cita veida likumā noteikta strīdu izšķiršanas kārtība;
- [..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 *K. Sebestyén* 2008. gada 15. oktobrī ar *Raiffeisen Bank Zrt* noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu, kā arī hipotēkas līgumu. Šajos dokumentos puses vienojās, ka gadījumā, ja starp tām rastos strīds par minētajiem līgumiem, piekritība būs vienīgi *Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbírószág* (Finanšu un kapitāla tirgus Pastāvīgā šķīrējtiesa) trīs šķīrējtiesnešu sastāvā, izņemot dažus konkrēti paredzētus gadījumus.
- 16 Puses minētajos dokumentos tāpat paredzēja, ka bezstrīdus piespiedu izpildīšanas procedūras un – gadījumā, ja parādnieka iebildumu dēļ tā pārtaptu prasības tiesvedībā, – attiecīgās tiesvedības gadījumā atkarībā no prasījuma summas ekskluzīva kompetence ir vai nu *Pesti Központi kerületi Bíróság* (Peštas Centra rajona tiesa), vai *Fővárosi Bíróság* (Budapeštas apgabaltiesa).
- 17 Kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, pirms hipotekārā aizdevuma līguma un hipotēkas līguma parakstīšanas banka *K. Sebestyén* esot darījusi zināmu, ar ko šķīrējtiesas procesuālā kārtība atšķiras no kārtības, kādā lietas iztiesājamas vispārējās jurisdikcijas tiesās. Turklāt šo līgumu parakstīšanas brīdī banka īpaši pievērsa *K. Sebestyén* uzmanību apstāklim, ka šķīrējtiesa lietas izskata tikai vienā instancē un ka apelācijas sūdzību nav iespējams iesniegt, un ka ar šķīrējtiesas procesa uzsākšanu un lietas izskatīšanu saistītās izmaksas parasti mēdz būt lielākas nekā tās, kas saistītas ar prasības celšanu un lietas izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā.
- 18 Tomēr, pieņemot, ka šķīrējklauzulas, kas iekļautas minētajos līgumos, pirmkārt, ir bijušas labvēlīgākas *Raiffeisen Bank Zrt* un, otrkārt, ir nepamatoti ierobežojušas viņas Konstitūcijā paredzētās tiesības celt prasību tiesā, *K. Sebestyén* lūdza *Szombathelyi Törvényszék* [Sombathejas tiesu] konstatēt minēto noteikumu spēkā neesamību.

19 Šādos apstākļos *Szombathelyi Törvényszék* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai līguma noteikums par to, ka strīdi saistībā ar patērētāja un bankas starpā noslēgto aizdevuma līgumu ir izskatāmi tikai un vienīgi *Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság* trīs šķirējtiesnešu sastāvā, saskaņā ar [Direktīvas 93/13] 3. panta 1. punktu ir uzskatāms par negodīgu?
- 2) Vai līguma noteikums par to, ka strīdi saistībā ar patērētāja un bankas starpā noslēgto aizdevuma līgumu, izņemot minētajā līgumā paredzētos gadījumus, ir izskatāmi tikai un vienīgi *Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság* trīs šķirējtiesnešu sastāvā, saskaņā ar Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktu ir uzskatāms par negodīgu, pat neraugoties uz to, ka aizdevuma līgumā ir izklāstīta vispārīga informācija par 1994. gada Likumā Nr. LXXI [...] paredzētā procesa atšķirībām no parastās tiesāšanas kārtības tiesās?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 20 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu, ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu skaidri izriet no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc ģenerālvokāta uzklaušanās jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.
- 21 Minētā tiesību norma ir piemērojama šajā lietā.
- 22 Šajos jautājumos, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka noteikums, kas iekļauts starp banku un patērētāju noslēgtā hipotekārā aizdevuma līgumā, ar kuru pastāvīgajai šķirējtiesai, kuras lēmumi nav pārsūdzami valsts tiesībās, piešķir ekskluzīvu kompetenci izšķirt visus strīdus, kas rodas saistībā ar šo līgumu, ir uzskatāms par negodīgu šā noteikuma izpratnē, neraugoties uz to, ka pirms minētā līguma parakstīšanas patērētājs ir saņēmis vispārēju informāciju par atšķirībām, kādas pastāv starp procesu šķirējtiesā un parasto tiesāšanas kārtību tiesās.
- 23 Vispirms ir jānorāda, ka Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, kā tas izriet no tās 3. panta 1. punkta, ietilpst tikai noteikumi, kas ietverti starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līgumā un par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās (spriedums *Constructora Principado*, C-226/12, EU:C:2014:10, 18. punkts).
- 24 Šajā saistībā minētās direktīvas 3. panta 2. punktā ir paredzēts, ka noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sagatavots jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot tā saturu, it īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem (rīkojums *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, 57. punkts).
- 25 Tāpat ir jāprecizē, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tā ir kompetenta interpretēt gan jēdzienu “negodīgs noteikums”, kas minēts Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā un tās pielikumā, gan arī kritērijus, kurus valsts tiesa var piemērot vai kuri tai ir jāpiemēro līguma noteikuma vērtējumā, ņemot vērā minētās direktīvas normas un ievērojot, ka minētajai tiesai, ņemot vērā šos kritērijus, ir jālemj, kā kvalificējams konkrētais līguma noteikums, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus. No tā izriet, ka Tiesai savā atbildē iesniedzējtiesai ir tikai jāsniedz norādes, kas pēdējai minētajai ir jāņem vērā, lai vērtētu attiecīgā noteikuma negodīgo raksturu (spriedums *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 26 Ir jānorāda, ka, atsaucoties uz labticību un ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā tikai abstrakti ir definēti elementi, kuru dēļ atsevišķi neapspriestu līguma noteikumu var uzskatīt par negodīgu (skat. spriedumus *Freiburger Kommunalbauten*, C-237/02, EU:C:2004:209, 19. punkts, un *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 37. punkts).
- 27 Šajā ziņā Tiesa ir lēmusi, ka, lai konstatētu, vai kāds līguma noteikums rada “ievērojamu nelīdzsvarotību” pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, par sliktu patērētājam, ir jāņem vērā tiesību normas, kas atbilstoši valsts tiesībām būtu piemērojamas, ja starp pusēm nebūtu attiecīgas vienošanās. Tikai veicot šādu salīdzinošu analīzi, valsts tiesa varēs izvērtēt, vai un attiecīgā gadījumā – kādā mērā patērētājam, piemērojot līgumu, tiek radīts neizdevīgāks tiesiskais stāvoklis salīdzinājumā ar spēkā esošajos valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem. Tāpat tādēļ būtu jāvērtē arī tiesiskais stāvoklis, kādā attiecīgais patērētājs atrodas, ņemot vērā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētos līdzekļus, kas ir tā rīcībā, lai izbeigtu negodīgo noteikumu izmantošanu (skat. spriedumu *Aziz*, EU:C:2013:164, 68. punkts).
- 28 Attiecībā uz to, kādos apstākļos “pretēji prasībai pēc godprātības” rodas šāda nelīdzsvarotība, ir jākonstatē, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 sešpadsmito apsvērumu valsts tiesai šajā ziņā ir jāpārbauda, vai pārdevējs vai piegādātājs, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka patērētājs būtu piekritis attiecīgajam noteikumam arī tad, ja tas būtu ticis individuāli apspriests (skat. spriedumu *Aziz*, EU:C:2013:164, 69. punkts).
- 29 Turklāt saskaņā ar direktīvas 4. panta 1. punktu līguma noteikuma negodīgumu vērtē, ņemot vērā to preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz kuriem līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kuri ar to bijuši saistīti (spriedumi *Pannon GSM*, EU:C:2009:350, 39. punkts, un *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 42. punkts). No tā izriet, ka šajos apstākļos ir jāizvērtē arī tas, kādas sekas minētajam noteikumam var būt, ievērojot līgumam piemērojamās tiesības, kas ietver valsts tiesību sistēmas analīzi (skat. spriedumu *Freiburger Kommunalbauten*, EU:C:2004:209, 21. punkts, un rīkojumu *Pohotovost*, EU:C:2010:685, 59. punkts).
- 30 *Szombathelyi Törvéyszék* ir jāvērtē pamatlietā aplūkotās šķirējklausulas negodīgais raksturs, ņemot vērā šos kritērijus.
- 31 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 93/13 pielikums, uz kuru ir atsauce tās 3. panta 3. punktā, ir indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem (skat. spriedumu *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 25. punkts un tajā minētā judikatūra), starp kuriem šī pielikuma 1. punkta q) apakšpunktā tieši ir minēti noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā, it īpaši pieprasot patērētājam iesniegt sūdzības tikai šķirējtiesā, uz ko neattiecas juridiskas normas.
- 32 Lai gan apstrīdētā noteikuma negodīgo raksturu nevar noteikt automātiski no Direktīvas 93/13 pielikuma satura un tikai no tā, tas, kā Tiesa to jau ir lēmusi, tomēr ir būtisks faktors, uz kuru kompetentā tiesa var pamatoties, veicot šī noteikuma negodīgā rakstura novērtējumu (spriedums *Invitel*, EU:C:2012:242, 26. punkts).
- 33 Turklāt attiecībā uz jautājumu par to, vai tāds noteikums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ir uzskatāms par negodīgu, neraugoties uz to, ka patērētājs pirms minētā līguma parakstīšanas ir saņēmis vispārēju informāciju par atšķirībām, kādas pastāv starp procesu šķirējtiesā un parasto tiesāšanas kārtību tiesās, ir jāuzsver, ka Tiesa jau ir lēmusi Direktīvas 93/13 5. panta kontekstā, ka informācija pirms līguma noslēgšanas attiecībā uz līguma noteikumiem un tā noslēgšanas sekām patērētājam ir ļoti svarīga. Uz šīs informācijas pamata pēdējais minētais nolemj, vai viņš vēlas tikt saistīts ar pārdevēja vai piegādātāja iepriekš formulētajiem nosacījumiem (spriedums *Constructora Principado*, EU:C:2014:10, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 34 Tomēr, arī atzīstot, ka vispārējā informācija, kuru patērētājs saņēmis pirms līguma noslēgšanas, atbilst prasībām par skaidrību un pārredzamību, kas izriet no minētās direktīvas 5. panta, šis apstāklis pats par sevi neļauj izslēgt noteikuma, kāds tiek aplūkots pamatlietā, negodīgo raksturu.
- 35 Ja attiecīgā valsts tiesa nonāk pie secinājuma, ka pamatlietā izskatāmais noteikums ir uzskatāms par negodīgu Direktīvas 93/13 izpratnē, ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punktu šai tiesai ir jānosaka visas sekas, kas no tā izriet saskaņā ar valsts tiesībām, lai pārliecinātos, ka minētā klauzula nav saistoša šim patērētājam (šajā ziņā skat. spriedumu *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 59. punkts).
- 36 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild tā, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 3. punkts, kā arī šīs direktīvas pielikuma 1. punkta q) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgajai valsts tiesai ir jānosaka, vai hipotekārā aizdevuma līgumā, kas noslēgts starp banku un patērētāju, iekļautais noteikums, saskaņā ar kuru pastāvīgajai šķīrējtiesai, kuras lēmumi nav pārsūdzami, piešķir ekskluzīvu kompetenci izšķirt visus strīdus, kas rodas saistībā ar šo līgumu, ņemot vērā visus apstākļus saistībā ar šā līguma noslēgšanu, ir uzskatāms par negodīgu šo noteikumu izpratnē. Šī vērtējuma ietvaros attiecīgajai valsts tiesai ir it īpaši:
- jāpārbauda, vai attiecīgā noteikuma mērķis vai ietekme ir izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkākus citus tiesību aizsardzības līdzekļus, un
 - jāņem vērā apstāklis, ka tas, ka patērētājs pirms attiecīgā līguma noslēgšanas ir saņēmis vispārēju informāciju par atšķirībām, kādas pastāv starp procesu šķīrējtiesā un parasto tiesāšanas kārtību tiesās, pats par sevi neļauj noliegt šī noteikuma negodīgo raksturu.

Apstiprinošas atbildes gadījumā minētajai tiesai ir jāizdara visi no tā izrietošie secinājumi saskaņā ar valsts tiesībām, lai nodrošinātu, ka minētais noteikums šim patērētājam nav saistošs.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 37 Attiecībā uz pamatlīstas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3. panta 1. un 3. punkts, kā arī šīs direktīvas pielikuma 1. punkta q) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgajai valsts tiesai ir jānosaka, vai hipotekārā aizdevuma līgumā, kas noslēgts starp banku un patērētāju, iekļautais noteikums, saskaņā ar kuru pastāvīgajai šķīrējtiesai, kuras lēmumi nav pārsūdzami, piešķir ekskluzīvu kompetenci izšķirt visus strīdus, kas rodas saistībā ar šo līgumu, ņemot vērā visus apstākļus saistībā ar šā līguma noslēgšanu, ir uzskatāms par negodīgu šo noteikumu izpratnē. Šī vērtējuma ietvaros attiecīgajai valsts tiesai ir it īpaši:

- **jāpārbauda, vai attiecīgā noteikuma mērķis vai ietekme ir izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkākus citus tiesību aizsardzības līdzekļus, un**
- **jāņem vērā apstāklis, ka tas, ka patērētājs pirms attiecīgā līguma noslēgšanas ir saņēmis vispārēju informāciju par atšķirībām, kādas pastāv starp procesu šķīrējtiesā un parasto tiesāšanas kārtību tiesās, pats par sevi neļauj noliegt šī noteikuma negodīgo raksturu.**

Apstiprinošas atbildes gadījumā minētajai tiesai ir jāizdara visi no tā izrietošie secinājumi saskaņā ar valsts tiesībām, lai nodrošinātu, ka minētais noteikums šim patērētājam nav saistošs.

[Paraksti]